

Зважаючи на значну кількість напрямків волонтерства серед яких соціальне, спортивне, культурне або арт-волонтерство, екологічне волонтерство, донорство, подієве або евент-волонтерство, корпоративне волонтерство, волонтерство громадської безпеки, медіа-волонтерство кожна людина, за бажанням, може обрати будь-який з них і долучитися до надання добровільної та безкорисливої допомоги.

Список використаних джерел:

- Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / за ред. Т. Л. Лях ; авт. кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін. Київ: Версо-04, 2012. 288 с.
- Носова Ю. И. Волонтерство как социально-культурный феномен: генезис и основные характеристики. *Вестник Казанского университета культуры и искусств*. 2012. № 3. С. 62-65.
- Силенко Ю. Основные направления волонтерства. URL: <http://volonter-school.ru/2016/04/osnovnye-vidy-volonterstva/>

References

- Liakh T. L., Bondarenko Z. P., & Zhuravel T. V. (Eds.) (2012). *Menedzhment volonterskykh grup vid A do Ya* [Management of volunteer groups from And to I]. Kyiv: Verso-04 [in Ukrainian].
- Nosova Iu. I. (2012). *Volonterstvo kak sotcialno-kulturnyi fenomen: genesis i osnovnye kharakteristiki* [Volunteering as sociocultural phenomenon : genesis and basic descriptions]. *Vestnik Kazanskogo universiteta kultury i iskusstv* [Announcer of the Kazan university of culture and arts], 3, 62-65. [in Russian].
- Silenko Iu. *Osnovnye napravleniia volonterstva* [Basic directions of volunteering]. Retrieved from <http://volonter-school.ru/2016/04/osnovnye-vidy-volonterstva/> [in Russian].

УДК 17.026.4:316.77

[orcid.org/ 0000-0001-9191-0576](https://orcid.org/0000-0001-9191-0576)

КОСТЕНКО Мирослава Терентіївна

аспірантка кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується тим, що жодна сфера буття людини не може функціонувати і розвиватися без своєчасного й повного забезпечення необхідною інформацією, вміння її швидко,

якісно, адекватно сприймати, зберігати, обробляти, використовувати та передавати.

Формування нової людини – «людини інформаційної» – це одна з базових характеристик нинішнього суспільства. У ній особливо важливим є те, якою повинна бути особистість в умовах формування інформаційного простору. Особливе місце займає тема трансформації людських цінностей під впливом розвитку інформаційного простору.

Результати аналізу наукових джерел і публікацій свідчать, що, незважаючи на досить солідну кількість, сутнісний аспект цієї проблеми опрацьований недостатньо. Дослідники зазвичай концентрують увагу на технологічних і психологічних аспектах проблеми взаємозв'язку людини й інформаційного суспільства. Тому ми спробуємо охарактеризувати гідність людини в умовах формування інформаційного простору.

Сьогодні вчені акцентують увагу на антропологічній катастрофі, яка безпосередньо пов'язана з руйнуванням і розпадом достовірно людського в людині, з негативними змінами в її природі й духовному світі, з глибокою і тотальною кризою людини, пов'язаною передусім з формуванням інформаційного простору. Ця криза, яка багато в чому стала наслідком віртуалізації людського життя, веде до втрати людиною підстав свого існування – природних, соціальних, культурних та інших, до зникнення самої перспективи до існування.

У численних наукових працях, присвячених інформаційній ері, здебільшого підкреслюється, що змінюються не тільки технологічна база й інформаційно-технологічні можливості людини, а й сама людина, її самосвідомість. Сучасна людина стає немислимою без інформаційних технологій, які справляють величезний вплив на все її існування – як біологічне, так і соціальне. Предметом дискусій дедалі частіше стає те, що несуть ці зміни, і при всій суперечності точок зору практично всі вчені погоджуються в одному: особливу роль у сучасному світі й становленні нової людини відіграє інформаційний простір.

Інформаційний простір загалом передбачає існування будь-якого типу інформації, що є однією з відмінностей його від фізичного простору. У центрі інформаційного простору стоїть суб'єкт, який у процесі своєї діяльності створює, накопичує, передає, зберігає інформацію. Ідеологія інформаційного простору розглядає його як цілком природне явище, ясний крок уперед, що відвертає увагу людей від існуючих суперечностей, приховує та замовчує недоліки і загрози (Лайнон, 1996, с. 366368). Ця ідеологія акцентує, передусім, питання науково-технічного прогресу, економічного розвитку, у крайньому разі – реалізацію свободи вираження поглядів та права на доступ до інформації, але не головну мету – забезпечення адекватного балансу між усіма загально визнаними правами і свободами людини.

В умовах формування інформаційного простору змінюється світ культури, сфера духовної діяльності людини, її моральної свідомості.

Особливість ситуації в суспільстві, у якій проходить формування духовності особистості, полягає в тому, що цей процес відбувається в умовах послаблення політичного та ідеологічного пресингу, розширення соціальної самостійності та ініціативи молоді. Це призводить до критичного осмислення досвіду попередніх поколінь, нових уявлень про своє майбутнє та майбутнє суспільства.

Особливе місце у цьому періоді відведено соціальним мережам як сервісам для об'єднання громадян за певними інтересами, які також значно розширюють свої функції – вони стають джерелом мультимедійного контенту та новин, надають ЗМІ вичерпну картину інформаційних потреб аудиторії та сприяють поширенню журналістських матеріалів. Неможливо не згадати Революцію Гідності, під час якої активісти використовували різні засоби для комунікації. Найбільш популярним способом передачі інформації були соціальні мережі. На нашу думку, джерела інформаційного простору та активність у соціальних мережах громадян під час Революції Гідності мала ряд переваг: оперативність, персоналізованість (особи не представляли позицію видання, а висвітлювали свої погляди на події), суб'єктивність (реалізація можливості оцінити різні думки) (Гордієнко, 2017).

Революція Гідності стала резонансною подією, яка всебічно висвітлювалась соціальними медіа. Під впливом революційних подій Facebook перетворився на джерело суб'єктивних оцінок та альтернативу блогерових ресурсів. Завдяки розвитку інформаційного простору у 2014 році користувачі Інтернет-мережі стали не лише очевидцями політичних трансформацій на Майдані. Молодь, обмінюючись інформацією, виходила до державних адміністрацій, аби показати своє невдоволення політичною ситуацією в країні та викликати реакцію владних структур.

Розуміємо, що людина в інформаційному просторі піддається впливам процесів інформатизації та змінюється під тиском інформаційних технологій. Сучасні технології, включаючись у середовище суспільних відносин, стають важливим чинником соціальних трансформацій, причому їх вплив на людину досить часто має яскраво виражений негативний характер. Як слушно вважають С. Дрожжина і І. Кобзар, сучасна інформаційна техніка може змінювати чи навіть руйнувати ціннісні пріоритети та життєвий світ людини у цілому, відволікати її від реалій життя, занурюючи у віртуальну реальність. Тобто в умовах інформаційного суспільства виникає новий спосіб існування культури – у віртуальній реальності (Дрожжина, 2014, с. 190). Крім того, зафіксовані зміни у сфері духовної культури викликані не свідомими діями її творця – людини, а безособовою логікою технічного розвитку, процесами самоорганізації техногенного середовища.

Наприклад, інформаційні технології, за допомогою структуризації інформації й забезпечення її доступності здійснюючи глибокі трансформації індивідуальної й масової свідомості, уніфікують соціальні практики, забезпечують включення людей у глобальний інформаційний обмін і

стають інструментом психологічного тиску, насильницьки втручаючись в емоційно-вольову сферу людини.

У сучасному інформаційному суспільстві бурхливо поширюються сублімовані форми агресивності, зазіхання на честь та гідність особистості. Сьогодні агресія й насильство набули нового вигляду, соціальні образи в мережі є неминучими та закономірними. Стало очевидним, як підкреслює О.Прудникова, що створення загальнопланетарного поля інформації, окрім прискорення взаємообміну культур і їх творчих змін, призводить до розхитування традиційних цінностей людини (Прудникова, 2016).

Під час розгортання інформатизації кожне з діалектично взаємопов'язаних начал людини (фізичне, психічне й соціальне) вимагає спеціального врахування, оскільки тільки в цьому випадку нові можливості інформаційного суспільства можуть бути повною мірою використані для розвитку людини. Без урахування специфіки цих начал людини інформатизація здатна викликати негативні суспільні наслідки, руйнацію ціннісної сфери соціуму (Дрожжина, 2014, с. 194).

Таким чином, людина в інформаційному суспільстві піддається впливам процесів інформатизації та змінюється під її тиском. Сучасні технології, включаючись у середовище суспільних відносин, стають важливим чинником соціальних трансформацій, причому їх вплив на людину досить часто має яскраво виражений негативний характер.

Глобалізаційні процеси широке впровадженням інформаційнокомунікаційних технологій, що характеризують сучасний етап суспільного розвитку, гостро поставили питання про систему цінностей, зумовили відповідні трансформації як соціальних відносин, так і внутрішнього світу людини. Повага до людської гідності й надалі залишиться найважливішою передумовою до зміни нашого життя, перетворення розрізнених людей на громадянське суспільство, населення — на сучасну націю, а всієї країни — на цивілізований простір поваги до людини і запиту на значні особисті й національні досягнення.

Список використаних джерел

- Гордієнко К. Формування нових цінностей в інформаційному суспільстві. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25682/2/FMZKP_2018vNordiienko_K-Formation_of_new_values_14-16.pdf
- Дрожжина С. В. Аксиологічно-екзистенційні детермінанти інформаційного суспільства. *Гілея* : наук. вісн. : зб. наук. пр. Київ: Гілея, 2014. Вип. 80 (1). С. 190–196.
- Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії. *Сучасна зарубіжна соціальна філософія*. Київ, 1996. С. 362–380.
- Прудникова О. В. Інформаційна культура і формування «людини інформаційної». URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/70982-148082-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/70982-148082-1-PB%20(1).pdf)

«Інформаційний простір України: що ми здатні зробити». *Україна Incognita*.
URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/informaczijnij-prostir-ukrayini-shho-mi-zdatni-zrobiti.html>

References

- Drozhzhyna S. V. (2014). Aksiolohichno-ekzystentsiini determinanty informatsiinoho suspilstva [Axiological-existential determinants of the information society]. *Hileia [Gilea]*, 80 (1), 190-196. [in Ukrainian].
- Hordiienko K. (2018). *Formuvannia novykh tsinnosti v informatsiinomu suspilstvi* [Forming of new values is in informative society]. Retrieved from: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25682/2/FMZKP_2018vHordiienko_K-Formation_of_new_values_14-16.pdf [in Ukrainian].
- “Informatsiinyi prostir Ukrainy: shcho my zdatni zrobyty” [Ukraine’s information space: what we can do]. *Ukraina Incognita [Ukraine Incognita]*. Retrieved from: <http://incognita.day.kyiv.ua/informaczijnij-prostir-ukrayini-shho-mi-zdatni-zrobiti.html> [in Ukrainian].
- Laion D. (1996). Informatsiine suspilstvo: problemy ta iluzii [Information society: problems and illusions]. *Suchasna zarubizhna sotsialna filozofiiia [Contemporary foreign social philosophy]*. (pp. 362-380). Kyiv [in Ukrainian].
- Prudnykova O. V. *Informatsiina kultura i formuvannia “liudyny informatsiinoi”* [Information culture and formation of “information person”]. Retrieved from: [file:///C:/Users/User/Downloads/70982-148082-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/70982-148082-1-PB%20(1).pdf) [in Ukrainian].